

Επιδράσεις των δασικών πυρκαγιών στην παραγωγικότητα του σταθμού σε μεσογειακά οικοσυστήματα

Χατζηστάθης, Α., Γκανάτσας, Π., Ζάγκας, Θ., Τσιτσώνη, Θ.

Εργαστήριο Δασοκομίας, Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού περιβάλλοντος,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τ.Θ. 262, Θεσσαλονίκη, 54 124

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι δασικές πυρκαγιές που συχνά συμβαίνουν στα μεσογειακά οικοσυστήματα επιδρούν τόσο στους βιοτικούς όσο και στους αβιοτικούς παράγοντες της καμένης περιοχής. Οι επιπτώσεις είναι συνήθως αρνητικές και οδηγούν στην υποβάθμιση του σταθμού. Στην παρούσα εργασία εξετάζονται διεξοδικά οι επιδράσεις των δασικών πυρκαγιών και γίνεται μια προσπάθεια εντοπισμού, ανάλυσης και αξιολόγησης των αιτιών υποβάθμισης και των συνεπειών τους στην παραγωγικότητα των δασικών οικοσυστημάτων. Επίσης επιχειρείται μια εκτίμηση σε βάθος των αρνητικών επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών τόσο στη βιοκοινότητα όσο και στο έδαφος, με σκοπό την αποτελεσματικότερη προστασία και την ανόρθωση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων αυτής της κατηγορίας. (των πληγέντων από πυρκαγιά). Ειδικότερα, οι δασικές πυρκαγιές: α) προκαλούν έντονη διάβρωση του εδάφους και χειροτέρευση των φυσικών και χημικών ιδιοτήτων αυτού (ανάπτυξη υδρόφοβων ουσιών στο επιφανειακό στρώμα του εδάφους, μείωση της οργανικής ουσίας, καταστροφή του πορώδους, μείωση της υδατοϊκανότητας, αύξηση των θερμοκρασιών του εδάφους, μείωση της εναλλακτικής ικανότητας, ελάττωση του αζώτου, προσωρινή αύξηση της διαθεσιμότητας των θρεπτικών στοιχείων, ελάττωση της οξύτητας) καθώς και της μικροβιολογικής δραστηριότητας του επιφανειακού εδάφους και β) επιδρούν στη βλάστηση της περιοχής, την οποία καταστρέφουν ολοσχερώς, γεγονός που οδηγεί στην πρόσκαιρη αλλαγή της χλωριδικής σύνθεσης της βλάστησης και τελικά σε μια δευτερογενή διαδοχή της, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση του σταθμού και την εμφάνιση οικοσυστημάτων μειωμένης παραγωγικότητας. Η δασική βλάστηση αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εγκατάστασή της μετά την πυρκαγιά εξαιτίας της μειωμένης παραγωγικότητας του σταθμού, των δυσμενών κλιματολογικών συνθηκών (το ενδοδασογενές περιβάλλον των συστάδων, κατάλληλο για την αναγέννηση των δασοπονικών ειδών, καταστρέφεται και επικρατεί το δυσμενές για την αναγέννηση μεταδασογενές περιβάλλον) και την καταστροφή των ατόμων της μητρικής συστάδας από την πυρκαγιά. Συμπερασματικά μπορεί να ειπωθεί ότι οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν οικολογικό παράγοντα των μεσογειακών οικοσυστημάτων, ο οποίος επιδρά αρνητικά σ' αυτά, μειώνοντας μακροπρόθεσμα την παραγωγικότητα του σταθμού. Η αρνητική επίδραση των πυρκαγιών αυξάνεται με τη συχνότητά τους και τη βοσκή που ακολουθεί συνήθως μετά. Γι' αυτό το λόγο ο περιορισμός της συχνότητας και κυρίως η απαγόρευση της βοσκής μετά την εμφάνιση των πυρκαγιών είναι μέτρα άμεσης προτεραιότητας για την αποτροπή του φαινομένου της υποβάθμισης των μεσογειακών οικοσυστημάτων. Η λήψη επίσης των κατάλληλων δασοκομικών μέτρων για τη μείωση του κινδύνου εμφάνισης των πυρκαγιών μπορεί να συντελέσει αποτελεσματικά στη διατήρηση της παραγωγικότητας του σταθμού και στην αποτροπή της παραπέρα υποβάθμισης των εδαφών.

